

Bonells (jaciment)

Santa Maria de Merlès

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Sector nord-est del terme municipal
Emplaçament A 400 metres de la carretera C-154, punt quilomètric 37'050.

Coordenades:

Latitud: 42.01846
Longitud: 1.99092
UTM Est (X): 416454
UTM Nord (Y): 4652318

Classificació

Número de fitxa 08255 - 122
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Edats dels Metalls Antic Ibèric
Segle -VI/-IV
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: El jaciment fou seccionat per extreure-hi grava.
Protecció Inexistent
Número inventari Sí, CC.AA. 6496
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 005A00010
Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs
Data de registre de la fitxa: dv., 19/10/2007 - 02:00

Descripció

El jaciment ibèric de can Bonells es troba situat a l'extrem oest d'un camp, a la riba est de la riera de Merlès, prop de les masies de cal Font i can Bonells.

Es tracta d'un petit assentament rural de 150 metres de llarg i 7 d'amplada màxima que originàriament va gaudir d'una major extensió, ja que fou seccionat longitudinalment en aquests darrers anys. S'hi distingeixen dues etapes cronològiques:

I. Fase datada a finals del segle V i a la primera meitat del segle IV.

II. Fase ibèrica de datació indeterminada, presumiblement d'època ibèrica plena.

La fase I és la més interessant, ja que el conjunt arquitectònic exhumat correspon a una pagesia ibèrica, on hi viurien com a màxim un parell de famílies, amb un conjunt d'estables i magatzems que s'articulen a l'entorn d'una habitació destinada a habitacle. Aquesta es presenta semiexcavada a la gravera natural amb l'entrada a ponent, la llar de foc central i rodona (excavada), la raconera per un molí, una i una sitja de magatzem on es trobaren el 90% dels materials. Aquests materials consistien principalment en ceràmiques oxidades amb pintura blanca i roja, urnes d'orelletes, gerres de coll de cigne, ceràmica feta a mà i una fíbula de bronze datable al segle V. L'element cronològic més precís són dos fragments de ceràmica àtica de vernís negre amb palmetes impreses (de finals del segle V o primeries del segle IV aC) trobats al nivell d'ocupació.

La fase II ha estat localitzada parcialment i molt destruïda a causa de l'acció del conreu. Es tracta d'una ocupació que remodela el conjunt antic i supera els seus límits anteriors. Només s'ha pogut identificar un nivell de destrucció, la caiguda dels murs de tàpia, i l'existència d'un possible forn i d'una llar de foc quadrada. La cronologia d'aquesta etapa final es pot deduir per la presència de ceràmica grisa de tipus "costa catalana", molt difosa a partir del segle III.

En un moment incert, encara en època antiga, el jaciment fou parcialment arrasat per l'extracció de pedra, fet que ha motivat que la part més ben conservada hagi estat l'habitacle de la primera fase, situat en la cota més baixa. Recentment fou seccionat longitudinalment a causa de l'extracció de graves.

Observacions:

La primera i la segona imatge han estat extretes del llibre "El Berguedà de la Prehistòria a l'Antiguitat".

Història

El jaciment fou descobert per un veí de Puig-Reig (Martí Vilarrasa), el qual realitzà una prospecció superficial en un indret on s'havien extret graves, i donà avís al Servei d'Arqueologia de la presència de tres sitges seccionades verticalment en un tall produït en un camp. El jaciment fou excavat totalment per Eduard Sánchez entre el 1986 (campanya de prospeccions) i els anys 1987, 1988 i 1989 (campanyes d'excavació). Un cop finalitzada l'excavació, els arqueòlegs van consolidar les estructures, però un temps després van tornar a créixer matolls i desplaçaren algunes pedres de les estructures. Per tal de protegir el jaciment, que des de la intervenció de 1989 havia anat patint els efectes erosius del pas del temps i de la meteorologia, l'any 1995 l'arqueòleg David Olivares realitzà el cobriment de les restes conservades.

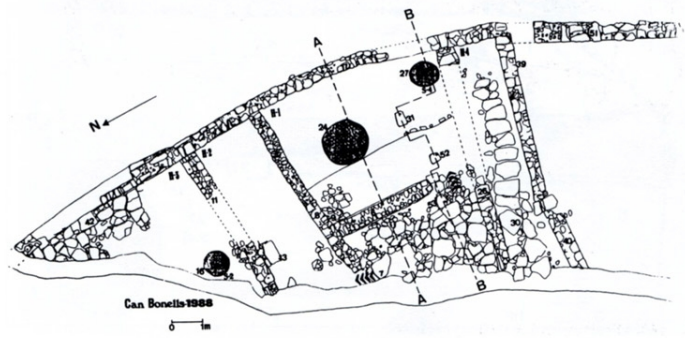
Bibliografia

CASTANY, Josep et altri (1990). El Berguedà de la Prehistòria a l'Antiguitat. Àmbit de recerques del Berguedà.

CORTÈS Jordi, SERRA Roser (1996). La comarca del Lluçanès. Estudi d'un espai. Rafael Dalmau Editor.

SÁNCHEZ, Eduard (1987). "L'assentament ibèric rural de can Bonells, a la riera de Merlès". L'Erol, núm. 19, 1987.

Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. Santa Maria de Merlès. Àrea de Coneixement i Recerca, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, revisat el març de 2007.

CAN BONELLS. PLANTA DEL RECINTE ANTIC (S. V A. C.).

